

N:o 87.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lagar angående vissa ändringar i sjölagen och om skyldighet för svensk domstol att upptaga sjöförklaring och verkställa undersökning angående sjöolycka, som drabbat främmande fartyg; gifven Stockholms slott den 16 mars 1906.

Under åberopande af bilagda i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till:

1:o) lag angående vissa ändringar i sjölagen; samt

2:o) lag om skyldighet för svensk domstol att upptaga sjöförklaring och verkställa undersökning angående sjöolycka, som drabbat främmande fartyg.

Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro

GUSTAF.

Karl Staaff.

Förslag

till

L a g

angående vissa ändringar i sjölagen.

Häri genom förordnas, att 322 § sjölagen skall för framtiden upphöra att gälla, samt att 1, 5, 34, 98 och 319 §§ samma lag skola erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Fartyg skall anses såsom svenskt, när det antingen till minst två tredjedelar äges af svenska undersåtar eller ock tillhör ett aktiebolag, hvar styrelse har sitt säte här i riket och består af aktieägare, de där äro svenska undersåtar. Hufvudredare skall alltid vara svensk undersåte och bosatt här i riket.

5 §.

Ej må andel i fartyg utan samtliga delägars medgifvande öfverlätas till någon, som icke är svensk undersåte, därest till följd af sådan öfverlåtelse fartyget skulle upphöra att vara svenskt; sker det, vare öfverlåtelsen ogill, äfven om andelen blifvit såld efter utmätning eller under konkurs.

Får utländsk man genom arf, testamente eller gifte lott i svenskt fartyg, eller varder svensk delägare i sådant fartyg främmande makts undersåte, och skulle till följd af fångtet eller den timade förändringen fartyget upphöra att vara svenskt, åligge sådan delägare att till svensk undersåte öfverlåta så stor del i fartyget, att dess egenskap af svenskt må kunna bevaras. Har icke inom tre månader, efter det fångtet skedde eller förändringen timade, sådan öfverlåtelse ägt rum så ock blifvit, där far-

tyget är registrerad, hos vederbörande myndighet anmäld, men eljest öfriga delägare kungjord; äge enhvar af samma delägare låta genom utmätningsmännen i fartygets hemort i den ordning, som för försäljning af utmätt fartyg är föreskrifven, för ägarens räkning försälja den lott i fartyget, som, på sätt ofvan är nämndt, kommit i utländsk mans ägo.

34 §.

Befälhafvaren vare pliktig att till sådant antal och mot den betalning, som af Konungen fastställes, till bestämmelseorten eller annan hamn, som fartyget under resan skall anlöpa, medtaga svenskt sjöfolk, hvars hemsändande det åligger konsulerna att besörja. Konungen äge ock, under förutsättning af ömsesidighet, förordna, att samma förbindelse skall äga rum i afseende å sjöfolk från annat land.

Sjöfolk, som sålunda hemsändes, vare pliktigt att i afseende å ordning och skick ombord iakttaga allt hvad besättningen åligger samt att, där det finnes nödvändigt, biträda vid skepparbetet.

98 §

Upphör, af anledning, som i 91 § sägs, svensk sjömans tjänstgöring å utländsk ort, eller varder svensk sjöman för sjukdom eller skada, därför han, enligt 90 § äger erhålla vård på redarens bekostnad, å sådan ort kvarlämnad, äge sjömannen rätt att blifva fortskaffad till närmaste svenska hamn. Har fartyget förolyckats eller tagits af sjöröfvare eller efter timad skada förklarats icke vara istandsättligt, eller har fartyget efter uppbringning förklarats för god pris och var icke, när fartyget sist lämnade hamn, krigets utbrott där känt eller eljest befälhafvaren kunnigt, skall kostnaden för hemresan bestridas af allmänna medel.

Kan åt sjöman, som af anledning, nu är sagd, skall hemsändas, beredas tjänst å svenskt, norskt eller danskt fartyg, hvilket är bestämdt till ort i Sverige eller till hamn, hvarifrån han bekvämligen kan befordras till hemlandet; vare sjömannen pliktig att antaga tjänsten, så framt han anställs i samma egenskap, som den, hvari han förut var förhyrd, och på lika förmånliga villkor.

319 §.

Den i 317 § föreskrifna undersökning skall, när sjöförklaringen afgifves utom riket, verkställas af vederbörande konsul; och åligge befäl-

hafvaren, som har att för sådant ändamål anmäla sig hos konsuln, att till undersökningen medhafva dagboken äfvensom de personer, hvilka antagas kunna gifva upplysning angående olyckshändelsen. Där det lämpligen kan ske bör konsuln tillkalla två ojäfviga, i sjöväsendet kunniga, helst svenska, norska eller danska män att vid undersökningen närvara.

Har i här omförmälda fall undersökning angående den inträffade olyckan hållits, af därtill behörig utländsk myndighet, vare ytterligare undersökning ej af nöden.

Genom denna lag upphäfves förordningen den 4 juni 1868, om utsträckt frihet för norska undersåtar att här i riket drifva näring med mera, i hvad denna förordning afser rätt för norska undersåtar att reda i skepp.

Denna lag träder i kraft genast efter utfärdandet; dock att, där vid lagens ikraftträdande viss andel i svenskt fartyg tillhör norsk undersåte, den omständighet ej skall, så länge andelen är i samma mans ägo, verka rubbning i fartygets nationalitet.

Förslag

till

L a g

om skyldighet för svensk domstol att upptaga sjöförklaring och verkställa undersökning angående sjöolycka, som drabbat främmande fartyg.

Med upphäfvande af lagen den 25 maj 1894 om skyldighet för svensk domstol att upptaga sjöförklaring och verkställa undersökning angående sjöolycka, som drabbat fartyg från annat land än Sverige eller Norge, förordnas härigenom som följer.

1 §.

Anmäler sig vid svensk domstol, som är behörig att upptaga sjöförklaring, befälhafvare å främmande fartyg till afläggande af sådan förklaring, vare rätten pliktig att i den ordning sjölagen stadgar, upptaga förklaringen.

2. §.

Konungen äger efter aftal med främmande stat och under förutsättning af ömsesidighet förordna, att jämväl sådan undersökning, som i 317 § sjölagen omförmäles, skall af rätten verkställas med afseende å olycka, som drabbat fartyg, hvarom i 1 § är stadgadt, samt att protokoll öfver undersökningen varder, sedan densamma afslutats, till utrikesdepartementet insändt.

Denna lag träder i kraft genast efter utfärdandet.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott fredagen den 2 februari 1906.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: TINGSTEN,
BIESÈRT,
friherre MARKS VON WÜRTEMBERG,
TAMM,
SIDNER,
HELLNER,
SCHOTTE,
BERG,
BERGSTRÖM.

Chefen för justitiedepartementet hans excellens herr statsministern anförde:

»Nu gällande sjölag innehåller åtskilliga bestämmelser, enligt hvilka Norge intager en annan ställning än andra främmande stater. Dessa bestämmelser, hvilkas affattning betingats af den förut mellan Sverige och Norge bestående unionen, torde icke böra för framtiden bibehållas oförändrade.

I 1 §, som i afseende å villkoren för fartygs erkännande som svenskt i första hand uppställer den regeln, att fartyget till minst två tredjedelar skall ägas af svenska undersåtar, medgifves åt norska undersåtar nästan

full likställighet med svenska undersåtar i detta hänseende, och i anslutning härtill är äfven 5 § affattad. Denna likställighet torde, sedan unionen numera upplösts, icke lämpligen kunna vidare medgifvas. Principen, att ett fartyg för att få föra ett lands flagga och vinna det anspråk på särskildt skydd, som följer därmed, också bör till åtminstone största delen vara inhemska egendom, är inom sjörätten allmänt erkänd och antagen. Ett bibehållande af 1 § sjölagen oförändrad skulle emellertid numera, sedan Sverige och Norge blifvit från hvarandra fullt skilda stater, innebära ett fullständigt frångående af nämnda princip. I ett flertal handels- och sjöfarts-traktater med främmande makter har dessutom ömsesidigt gjorts förbehåll om behandling i sjöfartshänseende såsom mest gynnad nation. Så länge unionen med Norge bestod, kunde ej på detta förbehåll grundas något anspråk på likställighet mellan sådana makters undersåtar och norrmän. Numera är däremot fara för att dylika anspråk kunna komma att framställas i den mån ej särskildt förbehåll gjorts. Jag anser mig således böra föreslå, att ifrågavarande i 1 § åt norrmän gifna företrädesrätt måtte upphävas, och att i sammanhang därmed äfven motsvarande förändring vidtages i 5 §:s lydelse. Att emellertid härmed icke skulle afses någon rubbning i redan förvärfvad rätt, har jag ansett böra uttryckligen uttalas.

Sista punkten af första stycket i 34 § innehåller en bestämmelse om skyldighet för befälhafvare å svenskt fartyg att från utrikes ort medtaga norskt sjöfolk, som skall hemsändas genom vederbörande konsulers försorg. Bestämmelsen gäller, så länge detsamma är lag för befälhafvare å norskt fartyg i fråga om svenskt sjöfolk, och torde, under förutsättning af fortfarande ömsesidighet, icke i sak innebära någon direkt olägenhet för Sverige. Emellertid synes det förändrade förhållande, hvari rikena numera kommit till hvarandra medföra, att, om samma tillmötesgående fortfarande skall visas norska konsulära myndigheter, detsamma i hvarje fall för framtiden bör grundas ej omedelbart på lag utan på aftal mellan de båda länderna. I sammanhang härmed har jag ansett 34 § böra omarbetas i sådan riktning, att den, i likhet med motsvarande § i norska sjölagen, lämnar tillfälle att sluta enahanda öfverenskommelser äfven med andra främmande makter, i den mån sådant möjligen kan komma att finnas önskvärdt.

Någon anledning att efter unionens upplösning bibehålla stadgandet i 98 § andra stycket om rätt för norska sjömän, hvilka tjänat å svenska fartyg, att i vissa fall blifva efter tjänstgöringens upphörande fortskaffade till närmaste norska hamn, torde ej finnas, särskildt som, i enlighet med hvad förut anförts angående förbehållet om behandling som mest gynnad nation, det skulle kunna befaras, att äfven sjömän af annan nationalitet

än norsk numera kunde komma att framställa anspråk på samma behandling som norska sjömän.

Slutligen innehålla 319 och 322 §§ i fråga om svenskt fartyg i Norge och norskt fartyg i Sverige bestämmelser afseende verkställandet af den i 317 § omförmälda undersökning, hvilka, ehuru af beskaffenhet, att deras bibehållande kunde i sak synas fördelaktigt, dock för framtiden torde, i likhet med hvad som enligt lagen om skyldighet för domstol att upptaga sjöförklaring och verkställa undersökning angående sjöolycka, som drabbat fartyg från annat land än Sverige och Norge, den 25 maj 1894 gäller för förhållandet till främmande makter i allmänhet, böra göras beroende på ömsesidigt aftal. Den förändring, som en sådan ny sakernas ordning skulle påkalla i 319 §, är helt obetydlig. Däremot skulle 322 § komma att alldeles upphävas. I stället skulle lagen den 25 maj 1894 komma att ersättas med en ny lag, tillämplig jämväl på förhållandet till Norge.

I öfverensstämmelse med de af mig nu angifna grunder har jag låtit inom departementet utarbета förslag till:

- 1) lag angående vissa ändringar i sjölagen;
- 2) lag om skyldighet för svensk domstol att upptaga sjöförklaring och verkställa undersökning angående sjöolycka, som drabbat främmande fartyg».

Sedan härefter förslagen, af den lydelse, bilagorna J och K utvisa, blifvit upplästa, hemställde föredragande departementschefen, att, för det ändamål § 87 regeringsformen omförmäler, högsta domstolens utlåtande öfver desamma måtte inhämtas genom utdrag af protokollet.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdade hemställan tacktes Hans Maj:t Konungen i nåder lämna bifall.

Ur protokollet

Carl Lundquist.

Bil. J.

Förslag

till

L a g

angående vissa ändringar i sjölagen.

Härigenom förordnas, att 322 § sjölagen skall för framtiden upphöra att gälla, samt att 1, 5, 34, 98 och 319 §§ samma lag skola erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Fartyg skall anses såsom svenskt, när det antingen till minst två tredjedelar äges af svenska undersåtar eller ock tillhör ett aktiebolag, hvars styrelse har sitt säte här i riket och består af aktieägare, de där äro svenska undersåtar. Hufvudredare skall alltid vara svensk undersåte och bosatt här i riket.

5 §.

Ej må andel i fartyg utan samtliga delägars medgifvande öfverlätas till någon, som icke är svensk undersåte, därest till följd af sådan öfverlåtelse fartyget skulle upphöra att vara svenskt; sker det, vare öfverlåtelsen ogill, äfven om andelen blifvit såld efter utmätning eller under konkurs.

Får utländsk man genom arf, testamente eller gifte lott i svenskt fartyg, eller varder svensk delägare i sådant fartyg främmande makts undersåte, och skulle till följd af fånget eller den timade förändringen fartyget upphöra att vara svenskt, åligge sådan delägare att till svensk undersåte öfverlåta så stor del i fartyget, att dess egenskap af svenskt må kunna bevaras. Har icke inom tre månader, efter det fånget skedde eller förändringen timade, sådan öfverlåtelse ägt rum så ock blifvit, där far-

tyget är registrerad, hos vederbörande myndighet anmäld, men eljest öfriga delägare kungjord; äge enhvar af samma delägare låta genom utmätningsmannen i fartygets hemort i den ordning, som för försäljning af utmätt fartyg är föreskrifven, för ägarens räkning försälja den lott i fartyget, som, på sätt ofvan är nämndt, kommit i utländsk mans ägo.

34 §.

Befälhafvaren vare pliktig att till sådant antal och mot den betalning, som af Konungen fastställes, till bestämmelseorten eller annan hamn, som fartyget under resan skall anlöpa, medtaga svenskt sjöfolk, hvars hemsändande det åligger konsulerna att besörja. Konungen äge ock, under förutsättning af ömsesidighet, förordna, att samma förbindelse skall äga rum i afseende å sjöfolk från annat land.

Sjöfolk, som sålunda hemsändes, vare pliktigt att i afseende å ordning och skick ombord iakttaga allt hvad besättningen åligger samt att, där det finnes nödvändigt, biträda vid skeppsarbetet.

98 §.

Upphör, af anledning, som i 91 § sägs, svensk sjömans tjänstgöring å utländsk ort, eller varder svensk sjöman för sjukdom eller skada, därför han enligt 90 § äger erhålla vård på redarens bekostnad, å sådan ort kvarlämnad, äge sjömannen rätt att blifva fortskaffad till närmaste svenska hamn. Har fartyget förolyckats eller tagits af sjöröfware eller efter timad skada förklarats icke vara iståndsättligt, eller har fartyget efter uppbbringning förklarats för god pris och var icke, när fartyget sist lämnade hamn, krigets utbrott där känt eller eljest befälhafvaren kunnigt, skall kostnaden för hemresan bestridas af allmänna medel.

Kan åt sjöman, som af anledning, nu är sagd, skall hemsändas, beredas tjänst å svenskt, norskt eller danskt fartyg, hvilket är bestämdt till ort i Sverige eller till hamn, hvarifrån han bekvämligen kan befordras till hemlandet; vare sjömannen pliktig att antaga tjänsten, så framt han anställs i samma egenskap, som den, hvori han förut var förhyrd, och på lika förmånliga villkor.

319 §.

Den i 317 § föreskrifna undersökning skall, när sjöförklaringen afgifves utom riket, verkställas af vederbörande konsul; och åligge befäl-

hafvaren, som har att för sådant ändamål anmäla sig hos konsuln, att till undersökningen medhafva dagboken äfvensom de personer, hvilka antagas kunna gifva upplysning angående olyckshändelsen. Där det lämpligen kan ske, bör konsuln tillkalla två ojäfviga, i sjöväsendet kunniga, helst svenska, norska eller danska män att vid undersökningen närvara.

Har i här omförmälda fall undersökning angående den inträffade olyckan hållits af därtill behörig utländsk myndighet, vare ytterligare undersökning ej af nöden.

Denna lag träder genast i kraft; dock att, där vid lagens ikraftträdande viss andel i svenskt fartyg tillhör norsk undersåte, den omständighet ej skall, så länge andelen är i samma mans ägo, verka rubbning i fartygets nationalitet.

Bil. K.

Förslag

till

L a g

om skyldighet för svensk domstol att upptaga sjöförklaring och verkställa undersökning angående sjöolycka, som drabbat främmande fartyg.

Med upphäfvande af lagen den 25 maj 1894 om skyldighet för svensk domstol att upptaga sjöförklaring och verkställa undersökning angående sjöolycka, som drabbat fartyg från annat land än Sverige eller Norge, förordnas härigenom som följer.

1 §.

Anmäler sig vid svensk domstol, som är behörig att upptaga sjöförklaring, befälhafvare å fartyg, som ej är svenskt, till afläggande af sådan förklaring, vare rätten pliktig att, i den ordning sjölagen stadgar, upptaga förklaringen.

2 §.

Konungen äger efter aftal med främmande stat och under förutsättning af ömsesidighet förordna, att jämväl sådan undersökning, som i 317 § sjölagen omförmäles, skall af rätten verkställas med afseende å olycka, som drabbat fartyg, hvarom i 1 § är stadgadt, samt att protokoll öfver undersökningen varder, sedan densamma afslutats, till utrikesdepartementet insändt.

Denna lag träder genast i kraft.

*Utdrag af protokollet öfver lagärenden, hållet uti Kungl. Maj:ts
högsta domstol tisdagen den 6 mars 1906.*

Tredje rummet.

Närvarande:

Justitieråden CARLSON,
BILLING,
BOHMAN,
WESTRING,
HEDERSTIERNA.

T. f. byråchefen för lagärenden von Seth föredrog:

note ur protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 2 februari 1906, utvisande, att högsta domstolens utlåtande skulle för det ändamål § 87 regeringsformen omförmåler inhämtas öfver upprättade förslag till lag angående vissa ändringar i sjölagen samt till lag om skyldighet för svensk domstol att upptaga sjöförklaring och verkställa undersökning angående sjöolycka, som drabbat främmande fartyg; varande förslagen under litt. H och I bifogade detta protokoll.

Högsta domstolen fann förslagen ej föranleda annan erinran, än att den föreslagna lydelsen af 1 § sjölagen syntes böra medföra upphäfvande af förordningen om utsträckt frihet för norska undersåtar att här i riket drifva näring m. m. den 4 juni 1868 i hvad denna förordning afsåge rätt för norska undersåtar att reda i skepp.

Ur protokollet

Carl Lundquist.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott fredagen den 16 mars 1906.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: TINGSTEN,
BIESÈRT,
friherre MARKS VON WÜRTEMBERG,
TAMM,
SIDNER,
HELLNER,
SCHOTTE,
BERG,
BERGSTRÖM,
Justitieråden: WIJKANDER,
PETRÉN.

Chefen för justitiedepartementet hans excellens herr statsministern anmälde efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet högsta domstolens genom utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden den 2 nästlidne februari inhämtade utlåtande öfver samma protokoll vidfogade förslag till lagar angående vissa ändringar i sjölagen samt om skyldighet för svensk domstol att upptaga sjöförklaring och verkställa undersökning angående sjöolycka, som drabbat främmande fartyg.

Efter att hafva redogjort för utlåtandets innehåll anförde departementschefen:

»Högsta domstolen har beträffande förslaget till lag angående vissa ändringar i sjölagen anmärkt, att den föreslagna lydelsen af 1 § sjölagen syntes böra medföra upphäfvande af förordningen den 4 juni 1868, om utsträckt frihet för norska undersåtar att här i riket drifva näring med

mera, i hvad denna förordning afsåge rätt för norska undersåtar att reda i skepp. Härutinnan är jag fullt ense med högsta domstolen, ehuru jag ansett förordningen i berörda del vara af ekonomisk natur och således böra upphävas i administrativ ordning. Emellertid torde intet hinder föreligga mot att efterkomma högsta domstolens hemställan jämväl sålunda, att upphäfvandet sker i den nu föreslagna lagen; och har i enlighet därmed till förslaget gjorts ett tillägg.»

Sedan härefter departementschefen uppläst sistnämnda förslag i dess ändrade lydelse, hemställde han, att de båda förslagen måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom nådig proposition föreläggas Riksdagen till antagande.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan tacktes Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i nåder lämna bifall; och skulle proposition i ämnet, af den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar, till Riksdagen aflåtas.

Ur protokollet

Carl Lundquist.